

Nro. 8

A FELS. R. CSASZARNAK ÉS A KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben, Kedden Juliusnak 28 ik napján
1801-ik esztendőben.*

B é c s.

Maximilian Kir. Fő Herceg, Kolóniai Vá. Fejedelem, a' Teutoncus vitézi Rendnek fő Mestere, néhai Mária Terézia el felejtethetlen édes Anyának 's Királynak kedves fia, életének 45 ik esztendejében, a' múlt Vasárnapot követett éjjel, éjfél után 12 és 1 óra közt, vizi Betegségben, a' Hetzenlorfi Császári mulató palotában meg halálozott. Történt halálát, valamint az egész Fels. Császári Ház, úgy a' megholtak minden udvari hiv tisztjei és tsalédjei igen sajnállyak.

Nagy Britannia.

Admirál Cornwallis azt írja a' Breffi kikötő hely előtt vigyázó Anglus flottáról, hogy az egygyesült Franczia Spanyol flotta egészen kézen vagon a' ki evezésre, és hogy annak külső toránál gyüllött volna öszve. Mellyre nézve, az Angl. Kormányzék is meg tette a' szükséges rendeléseket, és ezen folyó Juliusnak ötödikén olly parantsolatot küldött a' *Sherneesi* és *Chatámi* kikötő helyekbe, melly szerént minden ottan kikészült hajóknak készen kell magokat a' ki evezésre tartani. A' Themze vizén keményen verbuáltatnak a' matrózok, a' fellyebb említett Sheer-nesi kikötő hely előtt pedig, minden ottan el evező hajók még állítatnak, és azok a' matrózok, a' kíkire el kerülhetetlen szükség nintsen, Királyi szolgálatot venni kényszeritetnek — A' Londonban tartózkodó külföldiekre Argusi szemekkel vigyaztat az oda való Politzia, 's igen nehéz valakinek arra szabadságot nyerni, hogy ő a' tenger parton helyhez tetett városokat bé járhatta; sőt, nem sokára minden Angliában való utazás meg fog a' külfő Nemzetekből valóknak tiltatódni.

Minekelötte Julius 2 ik napján a' Parlamentumoknak tagjai széllyel oszlottak volna, Lord *Nelson*, a' Királynak harmadik szülött fia a' *Clarencei* herczeg a' Felső Ház gyüllesébe bé vezetete. A' környülállások úgy mutatják, hogy a' jövő December előtt a' Parlamentum tagjai öszve nem gyülnek. A' régi Ministereknek hivataljaiktól lett el búcsuzásoktól fogva, minden Parlamentalis gyüllesek tsendesesen, 's lárma nélkül mentek végbe, sőt azt is észre lehetett venni, hogy az Ministerialis, és Antiministeriális részen lévők közelitének egymáshoz, mellyet főképpen *Addington* fő Minister békelleget szerető, és tsendes gondolkozása modjának lehet tulajdonítani.

A' Portugalliához tartozó Napkeleti Indiai örökségekre el foglaltatásokra, a' szükséges rendelkezések már meg tétetődtek, és egy eskader, a' Máderai szigetnek, egy másik pedig a' gazdag Braziliának el vételére küldetett; következésképpen, az alatt, hogy az egyesült Spanyol Francia armádia a' magában gondoltatván szegény Portugalliát meg hódoltatta, Anglia azon Ország-nak gazdag coloniait vette zálogba. Azonközben a' neutralis hajoknak segittségek által ezután is folytathatták a' Brittusok a' Portugalliával való kereskedést, és már is sok bor vitetett onnan Angliába.

Francia Respublika.

Bonaparte Fő Consul Párisban lakó édes Anyjának taplalására 24 ezer livert szánt esztendőnként, 's minden hólnap végén 2 ezer livert viszen hozzá egy inás. A' Fő Consulnak leg iffjabb ötszese a' *Gantheaume* Fr. Admirális eskáderjén szolgál. — *Massena*, *Augereau*, *Lasnes*, és *Bernadotte* nevezetes Fr. Generálisok, az Anglia ellen küldendő expeditionnak Commendánsaivá te etődtek, 's minden mostani környülállások azt mutatják, hogy a' Brittusok ellen tétetett, hadi készületek, nem valamely ijeszgető árnyékok hanem olly valóságok, a' melyek végtére is veszedelmere szolgálhatnak Angliának.

A' Párisi Officialis újfág levélnek 11 dik Juliusi darabjában ilyen meg tartásra méltó jegyzéseket olvasunk: *Windham* Anglus Exhadi Minister nem régiben a' Parlamentumnak egyik gyűlésében, a' vólt Angliai Ministeriumnak indulatját, gondolkozása módját, fel teteleit, egy szóval, egész politicáját ki nyilatkoztatta. Ő kész vólna a' Francziákkal meg békélleni, hanem, a' revolutionnak kezdetétől fogva el foglalt Francia Hollandiai, és Spanyol szigeteknek vissza adá-

fokra, semmi kedvet nem mutat. Hogyha, így szól a' Monarch, a' Fr. Kormányzék ekképen gondolkozott volna, az egész Vele özei Respublikát, Napoly Országot, a' Romai Státusokat, a' Liguriai és Cisalpinai Respublikákat, Stiriat, Karinthiát, Kárinthiát, Istriát, Dalmáciát, Hollandiát, Helvéciát, sőt Német Országok a' felét, ki nem bontajtott volna hatalmával. Ezen fegyverrel meg hódolt Országok között a' leg kisebb részt hagyta meg a' Fr. Respublika magának, a' többi vissza adta, Európában az egy aranyúságot vissza állította, azért, mivel tsendességben 's bekelességben kíván a' Fr. Nemzet azokkal a' hatalmasságokkal élni, a' mellyek azt nem haborgatták. — Hollandia, Helvécia, és Cisalpinia másoktól nem függő Státusokká tételük. — Frantzia Ország 5 millióval szaporította meg a' maga népességét, 's azokat a' tartományokat, a' mellyeknek 30 millió főre mennek a' lakosai, vissza adta. — A' midőn Angliának szövetségesei Európának izárazták az Orzággal meg békéltek, akkor az Orosz Birodalom, Svécia, Dánia, és Prussia szövetséget kötöttek az Angliai Kormányzék ellen. Hogyha I. Pál Császár meg nem hódolt volna, bizonyosan más következtetés lett volna a' zik Aprilisi Koppenhágai ütközetnek, mint Anglia reménylette vala; de I. Sándor Császár, a' ki a' közönséges békeiség eszköze által igyekszik a' maga uralkodásának kezdetét meg cíniíteni, gyengébb eszközökhöz nyúlt; de azonban arról, a' mivel a' maga Orzága hatalmának tartozik, el nem fog felejtkezni, és Lord St. Helens, a' ki különben a' rea bizattatott dolgokat okosan és hasznosan tudja folytatni, Pétersburgban oly rendeletekre nem talált, mint a' minémükkel Anglia magának hízeltedett vala.

„Prussia még most is bírja Hannóvert, és ha úgy gondolkozna, mint a' volt Angliai ministerium, a' melly minden el foglalt coloniáknak

birtokában meg akart maradni, soha vissza nem adná azt előbbi uralkodó Fejedelmének. Ez a Választó Fejedelemből nintsen azon esetben, a melly a Lücevillei békefélében meg határozta tott vala, sem nem Papi Vél, Fejedelmé, sem nem világi herczegé; Hannovera Német tartomány, a Britanniái Császár hatalma alá vette, kiváléképen való módon most, a midőn Angliának Királya Császárrá lett, 's magát a Német Birodalom tagjának nem tarthattya.

Utollyára illyetén jegyzéseket ad ki a Párisi Monitör: „Mit lehet ezekből ki hozni? 1) azt, hogy ha Európa olly gondolkozású emberektől igazgattatna, mint véltak az Anglus Ex miniszterek, ezután is sok ideig kellene a háborúnak folytatódni — 2) hogy a mostani Anglus miniszter egyedül az által nyilatkoztathattya ki a maga békeféléges indulatját, ha olly egyarányúságra plánumot mutat a melly mindennek tettzeni fog — 3) hogy a Nemzeteknek jelenvaló környülményeik közt leg nagyobb szükségé van Angliának azon principiumnak meg vetésére, melly szerént mindent, a mit fegyverével másoktól el nyert, meg kellene tartani. — 4) hogy az olly vérsomjúhozó, és az emberiséget gyűlölő emberektől, a kik szüntelen háborút és pusztítást kívánnak, soha se kell tanácsot kérni, hanem inkább familiáknak 's hazájoknak kebelekből sok esztendőkre ki üzni, vagy inkább hajókra kellene őket rakni, 's velek nyáron télen az ellenséges kikötő helyekre vigyáztatni, vagy az Arábiai pusztaságokra lakni küldeni, vagy a leg véresebb taktákban a hadi readek eleibe állítani. — Akkor, bezzeg akkor vennének kegyetlen principiumaiktól vég butsút. — A mindenkori tapasztalás tanittya, hogy az olly emberek, a kik a tanácsgyüllésekben szüntelen háborút sürgetnek, a leg félénkebb emberek, olyanok, a kik Szardana-palussal együtt mindenkor a puháasszonyok közt

forogtak, 's házaiknak küszöbein túl soha fenn voltak. A' vitéz ember a' ditsőségnak kívánásától indítatik a' háborúba való menetelre — hazájának javáért megyen ő oda, arra vigyaz, 's minden beszédjét és tselekedeteit arra intézi, hogy a' nemzetek közt békeféléget és egygyeséget szerzhessen."

Mioktánna az Angliai politikát, és az Anglus Exministe eket illy rút szinekkal igyekezett volna a' Párisi Monitör Europa előtt le festeni, azután azokat a' jelentéseket, is, a' mellyeket a' Konstantzinápolyban lévő Anglus követ az Egyiptomban történt dolgokról ebben az esztendőben ki hirdette ett, ekként kívánnya meg táfolni: „Azok a' tudósítások, *ugymond*, a' mellyeket a' *Lódi* nevezetű hajó minékünk Egyiptomból hozott, Majus 19-ik napján költék, és így későbbiek a' Konstantzinápolyban koholt tudósításoknál: következőképen, az Egyiptomi környülállásokat jobban tudjuk mi, mint ők — *General Menou* 6000 emberrel vólt ezen hajónak onnan lett el indulásakor az Alexandria előtt való sántzos táborhelyben, 1500 lovas és gyalog ember ment a' Bahirei környékbe tábori elefég öszve gyűjtése végett — *Beliard* és *Legrange* Generálisok, 10000 emberrel marsiroztak ki Majus 17-ik napján N. Kajróból, a' *Belbeis* környékén táborozott Török N. Vezér armadiájának meg támadására, harmad nappal ázután tsatanak kellett köztök esni, és ha a' hadi szeentse nékiek szolgált, *Gen. Menouval* könnyen öszve kaptsolhatták magokat. — *Murat Bey*, 's vele együtt három All Beyok meg hóltak, a' Mammelukok széllyel szórattak, kinek egy rélze Felső Egyiptomban Frantzia óltalom alatt uralkodik. — Minden Konstantzinápolyból jött, és a' jelenvalóval ellenkező hírek hamisak. — Hogyha egyyet értettek volna a' 21-ik Martiusi ütközetben a' Fr. Generálisok, egészlen el töröltett volna az Anglia armádia. — Mihelyt a' Fr.

Ország és Egyiptom közt való eggyesség helyre állítódik, azonnal azoknak az egymással ellenkezett Generálisoknak magok viseletjeket nyomozni, 's a' bünösöket érdemek szerént meg is fogja a' Fr. Kormányfő büntetni. "

„*Gantheaume* Admirálisunknak Junius hónapjában költ, 's ide küldött tudósításai kedvesek és kellemetesekek; azok a' hírek, a' mellyeket az Anglus Agensek a' Közép Tengerben történt tlatáról ki szórtak, hazugok. — Anglus Admirális *Blanket* 260 Anglusoknál és Cipayeseknél többet nem vitt napkeleti Indiából *Suezbe*. — Sok mindenféle hazug hírekkel igyekezik az Anglusok Európának mostani tsendességét meg zavarani, 's meg háborítani, a' mellyek a' meg tzafolásra sem érdemesek. — Hadjanak ök a' száraz földnek békesseget, és a' helyett hogy olly temérdek pénzt el fetséllenek, kevesittsek meg a' szegény adófizető népre rakott terhes taksákat.

A' Brüsszeli 14 ik Juliusi tudósítások szerént, a' Dünkircheni kikötő helyben tétetődnek az Irlandiába leendő ki szállításra a' leg nagyobb tengeri készületek, oda gyüllenek a' több kikötő helyekben ki készült hadakozó és szállító hajók, oda ment a' Havre de Gracei révből ki evezett kis flotta is. — A' Hollandiai kikötő helyekben is egy 15000 emberre való hajó sereg fegyverkezett fel — egy szóval, minden Spanyol Frantzia és Hollandiai tenger partokon forr az Anglia ellen el intézett expeditio. — Azonközben, még most is tart az Anglia és Frantzia Országok közt el kezdődött békesseges alkudozás, a' melly azért házódik vonódik leg inkább, mivel minden el foglalt Coloniákat vissza adadni kíván a' Fr. Kormányfő, Anglia pedig mindeniket meg akarja tartani. — *Calais* és *Douvres* közt minden nap jönnek mennek a' posta hajók, és a' külső dolgokra ügyelő Fr. minister polgár *Talleyrand* is, nem a' fürdőbe, a' mint a' közönséges levelek hirde-

tik vala, hanem *Calais* szomszédságába ment, ottan tartozkodik magánoságban, 's onnan ad az Angliai ministerium jegyzéseire választ.

Spanyol Ország.

Abban a' szempillantatban, a' mellyben *Herzeg de la Pace* a' Portugallusok és Spanyolok 's Frantziák közt való békelléget Ő Catholica Felsége nevében keze alá irasával meg erősítette, a' Spanyol armada az Alentejói tartományt csak nem egészen el foglalta. Majusnak 23. 24. és 25. ik napján *Don Ignazio Lancaster* vezérlése alatt, a' *St. Ollai*, *Barbacéni*, *St. Vizenzói* és *Montforti* erőllégeket meg hódoltatta; azután negyed nappal, uymint Majus 29. ikén, a' régi mód szerént építetett, de újabb bástyákkal meg szaporított *Aronchesi* erőlléget meg támadá, és mivel az abban volt Portugallus katona őrizet capitulálni nem akart, annak kapuját be rontotta a' melly órában azon várnak kormányozója *Solano Joakim* is két halálos sebet kapott. A' belső katona őrizethez tartozott Portugallus lovaság, a' győzedelmét Spanyoloktól meg rettenvén, el futott, hanem azon 1500 főből álló gyalogság, a' melly eleinte hátat vetett, hirtelen meg fordult, 's nagy tüzet adott a' Spanyol lovaságnak; de meg is adta az árárt, mivel egynéhány szempillantat alatt 150 ember közülök el esett, 80 sebet kapott, 180 pedig el fo. aratott. — Ezen viaskodás után, *Alegrettét* és *Portalegrót* is meg hódoltaták a' Spanyolok, a' hol sok elezéges magazinumokat nyertek. A' Portugallusok két ág út, számos fegyvert, és mini is szekereket hagytak hátra.

Don Orel Spanyol Obristájánál. Junius 2. ik napján, a' *Dávid* nevezetű erős kastélyt is, néhány órákig tartott ellent állás után, el foglalta, a' mellyben 18 együt, 4 haubitzárt, és sok fegyvert, 's muáltiót talált. — Azon hólnapnak 4. ikén, a'

Fior de Rosas nevezetű falunál a Portugallus avantgardara, az az, előjáró seregre, a' melly négy granatíros kompaniából, két vadász kompaniából, 25 Portugallus 's 40 Anglus lovas katonából, és 4 ágyúból, 's 50 társzekérből állott. bukkanván *Marquis de Mora*, egyszeriben meg futamtatta őket. Leg előben is az Anglus lovasok futottak el. Ezen történet után a' *St. Lucia* nevezetű erősség is meg hódolt, 's szívesen fogadta a' Spanyol katonalágot.

Olasz Ország.

Sz. Péter és Pál Apostolok napján nagy ünnepek voltak Róma városában. Pápa Ő Szentsége magy monlott a' Kardinális gyűlékezet és több fő papi személyek jelenlétében a' Sz. Péter templomban énekes misét. Estére ezen templomnak tornya, az ez előtt lévő piatz, és az egész város ki voltak világosztatva. — Mivel a' Nápolyi Kir. udvar, a' szokott ajándékot a' Római udvarnak meg küldeni, és a' hódolást meg tenni mostan is el mulatta; arra való nézve, valamint néhai VI. *Pius* Pápa, úgy annak követője VII. *Pius* is közönségesen protestált ezen hódolási kötelességnek el mulatása ellen.

E' most olyó hólnapnak 28 ikán fog Pápa Ő Szentsége előlése alatt, az úgy nevezett *Congregatio Rituum*, a' már tudva lévő Szent Ferentz szerzetiből való kegyes Apátzának, *Hessz Mária Crescentiának* dolgában tartatodni, és azok az ellevetések, a' mellyek az ő canonzatiója, az az, Szentek közzé való számláltatása ellen mind eddig tetetődtek, ujjobban meg fognak vizsgáltatódni. Kardinál Szomaglia leszen ezen dologban a' Referens, 's hihetőképén végbe fog az ő canonzatiója menni. — Pápa Ő Szentsége még eddig választ nem vévén várja Kardinál Consalvinak tudosítálat Párisból; mindenek erős bizodalom-

ban vagynak az iránt, hogy fogantatos leszen, ennek az okos, politicus, és tántorithatatlan férfiúnak az ő Követségé.

A' Liguriai Respublica jövendőbeli constitutiójának rövid rajzolatját el küldötte már a' Franczia Kormányfő Genuába, melly szerént három osztályra fognak azon Köztársaságnak birtokai osztatódni, u. m. a' *Ponentei*, 's *Levanti-Rivierákra*, és a' Közép Osztályra. A' Kormányfő egy 24 tagokból álló Senatusból, mellynek előülője, ennekutánna is *Dogének* fog neveztetni, és három Consultásból, 's mindenik Consultás 200 szemellyből fog állani. Ezek az utólsóbbak, minden esztendőben egyszer gyűlőések öfzve, gyűllések egy hólnapnál tovább tartani nem fog, a' melly idő alatt, a' Senatusnak törvényes plánumjait vagy helyben hagyják, vagy meg vetik.

Azoknak a' Francziáknak, a' kik Portó-Ferrájonak ostromlásában ekkorig sebbe estenek, és a' kiknek 750 emberre tetetődik a' száma, elsőben *Livornóban*, 's onnan tovább küldettek.

Prussziai Birodalom.

Berlinből Julius 11.ik napján. A' Koppenhágai Kir. udvarhoz követfégbé küldetett Frantzia követ General *Macdonald*, oda való utazásában ide fordulván, Király Ő Felsége eleibe vitetett, 's nagy meg különböztetéssel fogadtatott.

Az ezen Országban lakó Zsidóknak polgári alkotmányokra nézve egy új rendelés vagyoni most munkába, a' melly a' jelenvaló meg világosodott időhöz alkalmaztatott; 's közönségessen több alkalmatosságot fog nékiek arra szolgáltatni, hogy ők is hasznos eszközök lehessenek a' köz Jónak munkálodásában ennekutánna.

Néhány időtől fogva számos tzigányok ülnek itten fogságba, és még most is több több fo-

gattatik el, az a' gyanufág lévén ellenek, hogy ők voltak volna az imitt amott támadt égéseknek szerző okai.]

Az itt lévő Orosz Császári követ B. *Krüdenner*, annak a' köz katonának, a' ki nem régiben egy történetből vízbe esett három esztendő ár-tatlan gyermeket, tulajdon életének veszedelmével a' halál torkából ki szabadított, egy 30 tallért érő arany medalliat ajándékozott azon emlékeztető pénzek között, a' mellyeket Ő Excellenciája a' mostan uralkodó Felső Orosz Császár tronusba lett ülésének emlékezetére veretett. Ennek a' katonának, kinek *Mieth* a' neve, sok *Berlinben* lakó urak és polgárok szép summa pénzt ajándékoztak, ezen különös felebaráti szeretetének nemémüképen leendő meg jutalmaztatására.

A' Breslauer Kir. fő Oskolában, mellyet néhai *I. Leopold* Császár 1702 ik esztendőben fundált vala, és ennekelőtte való időkben az ott virágzott Jézus nevét viselt papi Rend igazgatása alatt vólt, nem régiben *Móritz Német Birodalombéli herceg*, *Broglia Janos Magdalena Gnesnai Prépóst*, és *Jakurt d'Andelarre Károly Antal* oda való Kaptalanbéli Ur a' Teológiában Doktorokká tétettek.

A' Berlieni Siket-Némák Institutumának Directorja, avagy fő gondviselője *Eschke* Professor Úr, azon igen betses munkájából, mellyet a' Siket Némák Oktatásáról készített, egy nyomtatványt küldvén a' múlt Juniusban Ő Kir. Felsőgének, illy kegyelmes válasszal tiszteltetett meg:

„A' Kigyelmed gondviselésére bízott Siket Némák körül való szorgalmatossága már régen tudva vagyon előttem, és azon jegyzései is, a' mellyeket a' *Kant* Siket-Némák ellen tett hibás vélekedéseinek fel fedezésekre Kigyelmed ki adott, újjabb tanúbizonyítái annak, melly nagy figyelmeteliséggel viseltessék Kigyelmed mind azok eránt, a' mellyek ezen szerentsétlen emberi rendet tár-

gyazzák; mellyhez képest magam jó tettzését ez eránt ki jelenteni kívánván, köszönöm munkatskájának velem való közlését. —

Fridrik Wilhelm.“

A' múlt Juniusban porrá égett *Zehdenick* nevű város ismeretséttel lakosinak számokra, *Berlinben* sok köntös eleség, és 16000 tallér készpénz gyűjtetett össze. Még a' köz katonák, és kenyereket napi számmal kereső szegények is tehetségekhez képest sokat adakoztak számokra. —

Orosz Birodalom.

Hermann Orosz gyalogság Generálissa, és sok vitézi Rendeknek tagja, a' ki az utolsó Török háborúban, a' Kaukaszus hegye mellett történt véres csatában, a' *Muulmannokon* győzedelmet vett, abban a' *Batal Basát* el fogta; hanem két elzáróval menekelötte, *Hollandiában* a' *Franzisk* ellen feres sétkénül hadakozott, és sokad magával foglágba is esett, a' múlt Juniusnak 25 ik napján *Petersburgban* meg halálozott.

Két néhai I. Pál uralkodása alatt hadi szolgálatból elbocsátott érdemes Generálok, úgy mint *General Major Kamenjew*, és *General Lujtinn Bulgakow*, előbbi rangjokat I. Sándor Császártól viliza nyerték. — A' *Condé* herczeg *Corputától* is két fő tizt vétetett Orosz hadi szolgálatba.

Münémü atyai kegyelmességgel viselték I. Sándor Császár a maga ismeretséttel jobbgyai eránt, a' *Tulji Helytartósnak Beliew* nevezetű varolla legendaképen tapasztalta, a' hol nem régen 458 ház porrá égvén, a' meg károsodott szegény lakosok a' münémüképen léendő feltevésekre 25000 rubelt osztogattott ki Ő Cs. Felsége, olly véggel, hogy azon summának,

20 eztenig, minden interes fizetés nélkül, ve-
gyék hasznit.

Magyar Ország.

Rimaszombatban 9 ik Julii. A' mi kedves All-
Ispánunknak, Titt. Kovács Antal Urnak Tamás-
falvi residentiája tegnap dél tájba, a' szomszéd-
ban támadt tüztől meggyulladván, megégett.
Hanem még is a' Rimaszombati lakosoknak az
ilyen történetekben Ország szerént esméretes, és
példa nélkül való szorgalmatosságok által, a' tűznek
ereje annyira megfőrtatott, hogy nemcsak a'
többi épületeit, 's egyéb mobiliait meg tartot-
ták, hanem a' helységet is a' lángnak emészto
kegyetlenégétől megmentették, és három pa-
rasztháznál többet el nem pusztithatott. A' Ri-
maszombati vízi puskák és a' város Magistratu-
sa a' tűz óltásban megkülömböztették magokat,
a' puskáknak a' tsőt magok a' Tanátsbéli urak
intezgették és igazgatták. — A' tűz óltók eránt
való háladatosságát kedves All Ispánné Asszo-
nyunk, ferjének jelen nem létében, avval bizo-
nyította meg, hogy a' tűznek végfőel óltása után
a' mara pintzét felnyitatta, 's öket borral a' meg-
elégedésig jól tartotta. Megtartásra m'ltó, hogy
5 eztendő el forgása alatt, három versbeli égés
által károsítatott meg ez a' mi szeretett All Ispán
Urunk.

Sopronból 20 ik Julii. Néhány hólnapoktól
fogva már mi nállunk is sok gyermekek bé bé ól-
tatott a' tehén himlő, két ide való Orvos D. cio-
rok, ugymint ezen Tek. N. Vármegye rendes Phy-
sicussa *Hell Nepomok János*, és *Doct. Pellegrini*
Jósef Urak által igen szerentséllen, úgy annyira,
hogy a' bé óltatott gyermekek között egy is sem
meg nem holt, sem rajtok semmi rendkívül va-
ló változás nem történt. Néhányan közülök olly
gyermekek mellé fektetődtek, a' kik természetes

himlőben voltak, még is meg nem himlőztek. Nehányakba közzülök, a' tehén himlőnek beléjek lett óltatása után több napokkal, a' természetes himlők is bé óltattak, de ezeknek sem vólt semmi következtések. Arra való nézve a' fent említett Vármegyebeli Fifikus Úr, a' tehén himlővel való bé óltást az egész Megyében közönséggé tenni kívánván, illyetén serkentő irást bocsátott az alatta lévő Járásbeli Seborvosokhoz:

„Minthogy immár a' tehén himlővel való bé óltás hasznos következtéseit sok ezer példák bizonyíttyák, és azon számos gyermekek közzül, a' kikbe három esztendőttől fogva ez a' himlő bé óltatott, egyetlen egy sem himlőfödött meg természetesen, sőt mivel tulajdonmagam tapasztalásai is ezt bizonyíttyák: arra való nézve kötelességemnek tartom, a' természetes és gyakorta halált okozó himlőnek ki irtására nézve, Kigyelmeteket a' tehén himlő bé óltására fel buzdítani. Mellynek jó móddal leendő eszközlése végett kinek kinek Kigyelmetek közzül küldök tehén himlőbe mártott fonalat. Igyekedzenek Kigyelmetek azokat a' szüléket, a' kiknek magzatjaik még eddig természetesen nem himlőztek, a' tehén himlővel leendő bé óltatásokra réá venni, annyival inkább, mivel egész Auszriában, Frantzia és Német Országokban, sőt már a' Magyar Hazában is sok helyeken, nagy haszonnal gyakoroltatik ez a' dolog, és minden tapasztalások azt bizonyíttyák, hogy azok a' gyermekek, a' kikbe a' tehén himlő bé óltatik, soha a' természetes himlőbe nem esnek. Hogyhogy ne is igyekeznének ezen Nemes Vármegyének Orvossai, ezen hasznos dolgot közönséggé tenni? Én sokkal nagyobb bizodalommal vagyok az én Megyémbeli Seborvosoknak szorgalmatosságok eránt, mint sem el hitetbelnem azt magammal, hogy ök, a' kik az én jó tanáts adásomat mindenkorbé vették, e' pontban az én példámat követni ne kívánják.“

Végtére, a' tehén himlővel való bé óltásnak módját, a' nyavaalyának folyását, és a' bé óltattak körül való szükséges gondviselést írja le, melyeknek következeit hogy magoknak fel jegyezzék, és nékie egy időtől a' másikig hirül adják, kívánnya.

Ferdinánd fő herczeg, vólt *Majlandi* Herczeg, kedves Herczegnéjével, és két Herczeg fiaival együtt, Bécsi Újhelyből, e' folyó hólnapnak 15-ikén kedves fioknak *Ferdinánd* Fő herczeg, és Cs. Kir. Feldmarsal *Lajtínánt*nak látogatására ide jövéen, dél után, a' Gróf *Piachevich Károly* kertjében mulatták magokat. Este felé mindnyájan vissza mentek Bécsi Újhelybe.

Erdély Ország

All. Torján Jun. 25-ik napján. Itt a' mi földünkön, az egész tavaszon nagy szárazság vólt, és a' tavasz vetéseinkhez és szénánkhoz semmi reményfégünk nem vala; de *Medárdus* napján el kezdődvén az elsözés, meg is úntuk azt, a' vizek meg áratnak, de még is azok áradási tsak mértékletesek valának, esegett ugyan most is minden nap de mértékletelsen, és már mind szénához, mind mindenféle vetésekhez, következésképen, a' jó aratáshoz is nagy reménységünk van s. a. t.

Jelentés.

A' Magyar Kurír 52-ik darabújságának utólsó levelénn, a' *Kant szerént való Filozofiának roslálgatása*, nékem tulajdonítódik; nem tsak, hanem a' könyv úgy adódik elő, mintha annak titulusa alatt a' nevem is ki vólna nyomtatva, és a' dolog valóságáról még tsak kétség sem lehetne. Magából a' Tudósításból megtetszik, hogy a' nem az e', a' kinél mondódik, hogy a' könyv talál-tatik. Kie' lehet tehát? és, megeshetik e' az

ilyen dolog, helytelen gyanakodás, vaktába való itélés, tsallás, sőt talám, mellyet nem örömett mo. dok, rozsz i dúlat, mesterséges áskálódás, és tsábítói szemelenség nélkül? ezeket nem vitatom; arról sem ízóllok, van e' igazsága a' Restalgatás Szerzőjének, vagy sem? hanem, mint-hogy a' más könyvét, bár az a' legkedvebb és legkapósabb legyen is, magaménak mondani 's mondatni nem akarom; nem is jó volna, ha az ilyen nevekkel való vizsgálás és láb a kapna. és a' Publicum megtsalattatnék: jelentem, még pedig azzal az egyenességgel, mellyel minden embert élni kívánok, hogy az a' munka nem enyím, és benne semmi részem nintsen. *Irtam Debreczenben 8. Julii 1801.*

Budai Ésaías. mk

a' Debr. Ref. Colleg umbann
közHistoriát, Görög nyelvet,
és Deák Literatúrát tanító
Profellor.

* * *

Tudósítás.

Tek. Bihar Tármegeyi S. V. Ispány és Obester, *Beöthy László* Ur, mintegy 40 Kantzából, szopó, tavalyi és harmadfü ts kókból, 3 hágó Csödörökből álló ménessét a' jövő *Septembernek* 23 *dikán*, dél előtt, a' *Nagy Marjai* pulztáján, N. Varadtól 3, Debreczentől pedig 4 mérföldnire kótyavetyéltetni fogja. A' Kauczak válogatottak, és egyenesen a' leg jobb Erdélyi ménesekből veszik eredeteket. Egyenként fognak kótyavetyéltetni.